

נדוניה זו מילה נשית. מילה טעונה. היא מושג רחב ומורכב. שסוחב איתו רקע היסטורי ותרבותי, נדוניה היא עולם שמגלם מסורת ארוכת שנים ותרבויות. יצירת נדוניה היא אקט עתיק של יצירה נשית. אולי אחד הערוצים הבולטים לאורך ההיסטוריה שבו התפתחה, נשמרה, התחבאה והושתקה עד לא מזמן יצירה ומלאכה נשית.

הנדוניה כאן, היא זו שגילומה הוא באובייקטים נשיים טיפוסיים, כפי שהם מובאים על ידי האישה אל מעמד השידוך והנישואים. הנישואים- אירוע טקסי ומשטרי מתמשך, הוא אתר תרבותי גדוש בו מתכוננת הזהות הנשית ובו מתגלמת תפישת הנשיות לאורך דורות. ובכך, לצד היות הנדוניה ביטוי של משמעת האישה לדפוס של נשיות שאליו הורגלה, היא סמלית ומשמעותית לחפצי הנדוניה. אפשר לייחס לה הרחבה של זהות האישה, וביטוי של שאיפות ותשוקות שאינן תואמות למשמעת המשטרית שנלווית לאשה. אל תוך הנדוניה מושקעות האנרגיות של הנערה / אישה, אנרגיות המייצרות מוצרים וייצוגים חזותיים וסמליים של זהותן, ואנרגיות אלה עשויות להוליד מהלך יצירה אינדיבידואלי ומתחמק משעבוד. ככזו, הנדוניה מאפשרת לחשוב על חיכוך העלול להיווצר בין משמעותם המוכתבת של חפציה של האישה לבין משמעותם האישית והסנטימנטלית עבודה היא מייצרת אותם וצורכת אותם בחיי היום יום. הנדוניה וחפציה הם לפיכך מעין אביזר המשמש כ"פרפורמנס" של נשיות והם תנאי להשגתה, לשימורה ולהוכחתה הקבועה - אך הם גם הזדמנות לביטוי אישי, שעלול להתגלות כחותר תחת הסדר החברתי הנהוג.

וכך, דור אחר דור, מאם לבת, מסבתא לנכדה, נדדו בנדוניה פרטי יופי המכילים בתוכם חלום ותשוקה, חרדה וחשש ביחס ללא נודע המיוחל: חיי אישה בוגרת, אשת משפחה, אשת בעל. במובן זה חפציה של האישה עמדו כמראה לה עצמה: כמו פרח בית שצומח בשבי הצל, ומתכונן לפריחה עוצמתית וחד פעמית. בתוך 'מרחב הנדוניה', מרחב בו מתפתחת תרבות חומרית ופרקטית העוברת מדור לדור, נטוים חוטי אריגה של מסורת ונמתחות שרשראות זהב של זמן והיסטוריה. הנדוניות נודדות ודנות על ההווה האינדיבידואלי של האישה בתוך המרחב השושלתי והגיניאולוגי. ואמנם, גם כאשר קמו שינויים חברתיים, והיצירה הנשית תפסה מקום מרכזי באמנות עכשווית, לצד הצל של "תקופה אפלה" האופף את מושג הנדוניה, נשמר אותו דיון בזהות הנשית כמשתחררת מההיסטוריה שלה וככבולה אליה בו זמנית. ביצירה הנשית העכשווית טמון הקוד הגנטי של מלאכה ויצירה נשית עתיקה, כפי שכל תקופה היסטורית נולדת מקודמתה, וכל התנגדות תמיד חווה בתוכה את מה שאליו היא

מתנגדת. אך בכל זמן שנבנות ומתפרקות מערכות של מתודולוגיות, סכמות, ומבנים חברתיים ופרשניים, כך נחשף האופי האינטואיטיבי, הרגשי והאסוציאטיבי שביצירה האמנותית, כפי שציור קדמוני כובש את הלב באופן דומה ליצירת מופת עכשווית. ואותו אופי הוא השפה הנשית, הנובעות מן הניסיון ליצור בתוך גבולות ומבנים מוכרים תוך כדי ערעור עליהם, מתיחתם ופירוקם. זוהי שפה שמקורה בחוויה אישית אשר מסריה עוברים מדור לדור, ועל כן קשה ללכוד את מהותה החמקמקה אלא בתוך מרחב ההולדה והלידה של היצירה הנשית.

התערוכה הנוכחית מבקשת להיות "מרחב נדוניה" שכזה, שבו מציגות אמניות מרקעים אתניים שונים את יצירתן, את אותה חוויה אישית הטומנת בתוכה קוד גנטי ייחודי. האמניות המשתתפות מרבות ליצור דיאלוג בין עבר להווה, בין זהות אינדיבידואלית לזהות תרבותית, וממשיכות לחפש, כבכל דור ודור, את החופש בתוך השייכות.